

Sammanfattning
Rapport 2010:6

Moderna språk

1 | Sammanfattning

Språkvalet i grundskolan är obligatoriskt och innebär att eleven kan välja franska, spanska, tyska eller eventuellt ett annat modernt språk. Eleven ska också kunna välja sitt modersmål, svenska som andraspråk, svenska, engelska eller teckenspråk.

Grundprincipen för språkvalet är att eleven väljer ett modernt språk och de andra valmöjligheterna ska ses som alternativ till det moderna språket.

Att eleven ändå har möjlighet att välja ett annat alternativ ställer höga krav på skolan när det gäller information, individanpassning och kvalitet i undervisningen. Det måste också anses vara en försvårande omständighet för skolorna att elever har rätt att avbryta sina studier i moderna språk i princip när som helst.

I föreliggande rapport presenteras resultatet av Skolinspektionens granskning av moderna språk. Granskningen omfattar 40 grundskolor i 35 kommuner. Den har inriktats på skolornas förmåga att motivera elever till studier i moderna språk samt på undervisningens ändamålsenlighet. Urvalet har inte genomförts på ett sådant sätt att några generella slutsatser på nationell nivå kan dras.

Små möjligheter att tala språket

Ett av huvudmålen med undervisningen i moderna språk är att eleven ska utveckla sin kommunikativa förmåga. Granskningen visar att undervisningen vid flera skolor inte i tillräcklig utsträckning tar sin utgångspunkt i de nationella styrdokumenterna. Den tydligaste indikationen på det är att målspråket generellt används i låg utsträckning, både av lärare och av elever. Eleverna ges vid de

flesta granskade skolor relativt små möjligheter till övning i att uppfatta, respektive att tala, målspråket på lektionerna.

Många hoppar av – men skolan analyserar inte orsaker

Flera av skolorna har stora avhopp från moderna språk. Det måste sägas vara ett misslyckande för skolan som har satsat resurser bland annat i form av

”... skolornas förmåga att motivera elever till studier i moderna språk ...”

lärarkompetens, för eleverna som har satsat sin tid och går miste

om värdefull kunskap och för samhället som går miste om viktig kompetens. Många skolor gör statistik över hur många elever som avbryter studierna och när de avbryter. Orsakerna till avhoppet blir dock sällan analyserade i syfte att vidta åtgärder för att minska dem. De flesta rektorer och lärare menar

att de känner till varför eleverna väljer att avbryta. De orsaker

som då anges är nästan uteslutande relaterade till eleverna; elevernas vilja och förmåga, deras bakgrund och förkunskaper. Vi uppfattar inte att skolorna i någon större utsträckning relaterar avhoppet till undervisningens innehåll och genomförande.

Avhopp en utväg för både lärare och elev

I vissa fall förefaller det som om både lärare och elever ser möjligheten att hoppa av studierna i moderna språk som en utväg. En orsak till att elever avbryter är att undervisningen blir för svår och att de inte får den hjälp de behöver. Det finns exempel på att en del av dessa elever till och med får rådet av sin lärare att avbryta. Vi har också stött på lärare som i princip räknar med att en viss andel av eleverna kommer att hoppa av och lärare som upplever en lättnad när vissa elever försvinner från gruppen.

Svagt stöd att fortsätta

Skolorna gör inte tillräckligt för att motivera och stödja elever som funderar på att hoppa av genom att ge dem reella förutsättningar att fortsätta sina studier. Stöd, respektive utmaningar till de elever som behöver, ges i alltför begränsad omfattning. Undervisningen behöver anpassas i större utsträckning till elevernas skilda förutsättningar och behov. Många elever behöver utmanas i större utsträckning. Andra elever behöver större möjligheter till stöd.

Bättre information inför språkvalet

Granskningen visar att skolorna försöker arbeta för att motivera elever att påbörja studier i moderna språk. Dock behöver informationen inför språkvalet förbättras, den kan till exempel inkludera uppgifter om möjligheter inför framtida yrkesliv och studier. Vidare måste alla elever få tillgång till information om språkvalet och alla elever måste ges samma möjlighet att påbörja studier i moderna språk.

Regelbunden tillsyn av alla skolor

SKOLINSPEKTIONEN granskar löpande all skolverksamhet, närmare 6 000 skolor. Tillsynen går igenom många olika områden i verksamheterna för att se om de uppfyller det som lagar och regler kräver.

Kvalitetsgranskning inom avgränsade områden

SKOLINSPEKTIONEN granskar mer detaljerat kvaliteten i skolverksamheten inom avgränsade områden. Granskningen ska leda till utveckling.

Anmälningar som gäller förhållandet för enskilda elever

ELEVER, FÖRÄLDRAR och andra kan anmäla missförhållanden i en skola till Skolinspektionen, till exempel kränkande behandling eller uteblivet stöd till en elev.

Fristående skolor

– kontroll av grundläggande förutsättningar

SKOLINSPEKTIONEN bedömer ansökningar om att starta fristående skolor. Bedömningen innebär en grundläggande genomgång av skolans förutsättningar inför start.